

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Sange til 28de Mai i Danske Samfund Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Sange til 28de Mai i Danske Samfund Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1842_720-intro-shoot-idm182.pdf (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Danske Folke-Fester

Allerede måneden efter at viserne var udkommet til brug for selve mødet i Danske Samfund, blev de genoptrykt i et lille hæfte med titlen *Danske Folke-Fester* — sammen med den tale, som Grundtvig havde holdt i samfundet den 28. maj. Om talen skrev Grundtvig i et brev til Gunni Busck: "Jeg talde denne Gang vel mest om Ungdommen og vor Statsforfatning" (Bech 1878, s. 259). Men han redegjorde også nærmere for valget af de tre festdage, han havde foreslået i visen "Danmark under Vinters Hjerter".

Talen "28 Mai"

Festdage og konstitution

I talen uddyber Grundtvig, hvorfor han har valgt netop de tre historiske begivenheder, han har. Ved titlen på det lille hæfte, *Danske Folke-Fester*, har han angivet, at han plæderer for, at der i Danmark skal indføres tre fælles festdage, som hele folket vil kunne deltage i, og som er uafhængige af den siddende konge og hans familie. Han ønsker at samle Danmark om vigtige nationale begivenheder.

Det er påfaldende, at to ud af de tre begivenheder, som blev mindet i Danske Samfund, og som Grundtvig gerne så fejret i hele landet, har fundet sted i hans egen levetid, nemlig Slaget på Reden (1801) og oprettelsen af de rådgivende stænderforsamlinger (1831). Kun Stormen på København ligger før hans tid (1659). Tilbagevisningen af det svenske angreb dengang ledte til frem til den danske enevælde i 1660 via en koalition mellem kongen Frederik 3. og det københavnske borgerskab. Grundtvig kalder ligefrem indførelsen af enevælden for en af "Venne-Gaverne" (1842b, s. 24).

* Enevælden gjorde kongedømmet absolut og arveligt. Den begrænsede bl.a. adelens magt, som i perioder indtil da havde været ganske omfattende og til tider søgte at lamme kongens handlefrihed. Middelalderen igennem havde danske konger måttet underskrive håndfæstninger, inden de kunne blive hyldet som konger. Grundtvig anskuer begivenhederne op til 1660 som borgerskabets sejr "over en dybt rodfæstet Adels-Vælde" (1842b, s. 12).

Man kunne forestille sig andre vigtige danmarkshistoriske begivenheder, der kunne fejres, fx Slaget i Køge bugt, 29. juni 1677, eller Slaget ved Lyndanisse, 15. juni 1219, hvor Danneborg efter sigende skulle være faldet ned fra himlen (se også Adriansen 2006, s. 72). Men Grundtvig vælger tre begivenheder, der direkte eller indirekte har noget med styreform eller selvstændighed at gøre.

Natur-Loven

Yderligere søger han i talen at udvikle to ting, dels "en *Natur-Lov* for Menneske-Livet", dels et "*Historisk Vidnesbyrd om Danmark*" (1842b, s. 7). Ved naturloven forstår Grundtvig, at såvel mennesket som et helt folk udvikler sig som fx planterne, idet mennesket (eller folket) har sin rod i fortidens hændelser og sin frugt eller fremtid i børnene:

for at blomstre, maa Folke-Livet søge sin Rod hos Fædrene og vente sin Frugt af Børnene, og vi veed Alle, det er *Mindet*, eller den levende og kiærlige Ihukommelse, der indvortes knytter os til Forfædrene og Efterslægten til os (1842b, s. 7).

Således knyttes liv og historie sammen for såvel den enkelte som for hele folket.

Ungdommen

I forbindelse med både de lidt ældre historiske begivenheder og fejringen 28. maj beskylder Grundtvig ungdommen for to ting: Dels har den ikke tilstrækkelig historisk viden til virkelig at forstå, hvorfor Grundtvig har valgt, som han har, dels skoses den for ikke at ville lade sig nøje med det "Folke-Raad", dvs. de

rådgivende stænderforsamlinger, se afsnittet om Stænderforsamlingerne, som Frederik 6. følte sig politisk presset til at tage initiativet til i 1831. Grundtvig mener derimod, at

Kongen, efter den Danske Constitution, har ingen Haand-Fæstning, og Folket ingen Mund-Kurv, saavist har derved baade Konge og Folk faaet den Frihed, de behøve, for at sammenvirke til fælles Bedste, saa, hvis Ungdommen virkelig ønsker det Danske Folk Frihed til at udvikle sig efter sine Anlæg og Hjertens-Lyst, og ønsker Danmark en blomstrende Tilstand, da veed den [dvs. ungdommen] slet ikke hvad den selv siger, naar den kalder den fri Folke-Stemme ubetydelig og kræver lovgivende Myndighed for Folkeraadet (1842b, s. 24 f.).

I Grundtvigs perspektiv er det, som om ungdommen ikke værdsætter den nuværende konstitution, og Grundtvig tror, at ungdommen vil gå videre ad vejen mod en friere forfatning, skønt styret efter hans mening er godt, som det er. Han opfatter ungdommen som uinteressert i fortidens historie, men ikke i samtidens politik (1842b, s. 24). Livet igennem var Grundtvig en varm tilhænger af enevælden som statsform, og han var meget begejstret for kongeembedets daværende indehaver, Christian 8.

Oplysning og uddannelse

En anden af Grundtvigs kongstanker i denne periode, nemlig tanken om en fri højskole, bliver også fremlagt. Hermed mener han en højere læreanstalt, der tager udgangspunkt i dansk sprog og kultur, ikke i latinskoleundervisningen og kravene til eksamination på latin i mange af universitetets fag. Han beskylder også samtidens skolesystem for at have fremelsket en forkert form for ungdom:

vi maae betænke, at alle vore Skoler, høie og lave, kun har været skikkede til at danne en selvklog, indbildsk og hovmestererende Ungdom (1842b, s. 17 f.).

Han mener, at "vor Ungdom er barnlig uvidende om de allerførste Grunde i borgerlig Selskabs-Indretning [dvs. samfundsindretning] og Folke-Styrelse, ja, veed ikke engang, at Danmark har en 'Constitution' ligesaavel som Norge eller Engeland" (1842b, s. 19). Det er ham derfor magtpåliggende, at det bliver klart, at det ikke er "større Rettigheder, men mere folkelig Kundskab og Vidskab, det fattes, for at give den fri Folke-Stemme Kraft og Gyldighed" (s. 26).

For Grundtvig er det således indlysende, at den spirende mulighed for, at folket kan ytre sig, kræver, at folket er veluddannet nok til også at kunne formulere sig. Derfor handler hele sidste del af talen om bedre uddannelse af ungdommen og rummer argumentation for, at den herskende styreform ikke blot er god nok, som den er, men faktisk den bedste, uanset især ungdommens krav om stænderforsamlingernes ret til fx at indgå som lovgivende og ikke bare rådgivende (s. 24). Oplysning og tid til at slå igennem er en forudsætning for alt. Grundtvig får diskret sparket til embedsstanden, der ellers havde bidraget til størstedelen af kongens information om forholdene i landet, "det sidste *Borgerlige Skillerum* mellem Konge og Folk i Danmark, det, som Embeds-Standen, endogsaa mod sin Villie, udgjorde, faldt ved *Folke-Raadets* Oprettelse" (s. 25). Efter oprettelsen af stænderforsamlingerne har den ikke længere patent på rådgivning. Kongen kan derimod lytte direkte til repræsentanter for folket. Grundtvig opponerer her indirekte mod de nationalliberale, der kun så stænderforsamlingerne som en begyndelse på vejen frem mod den friere forfatning, der først blev opnået med Grundloven af 1849. Dette ses fx i Carl Ferdinand Allens *Haandbog i Fædrelandets Historie*. I opsummeringskapitlet "Tilbageblik" skriver han direkte: "Stænderinstitutionen afslutter den ældre Udvikling og danner Begyndelsespunktet til en ny" (Allen 1840, s. 595).